

Rijn-Oost en Rijn-Midden zetten stap op weg naar realisatie KRW-doelen

De deelstroomgebieden Rijn-Oost en Rijn-Midden hebben beide een stap gezet op weg naar de realisatie van de KRW-doelen en verbetering van de waterveiligheid. In Rijn-Oost hebben de 63 verschillende overheden die zich met water bezighouden op 10 maart een intentieverklaring getekend 'voor schoon water en droge voeten'. De ongeveer 50 waterbeherende collega's van Rijn-Midden tekenden op 13 maart een gezamenlijke nota over de uitvoering van de KRW.

De betrokken partijen in de twee deelstroomgebieden zijn de eerste die op een dergelijke schaal een overeenkomst tekenen om de KRW-doelen te realiseren. Op 22 december 2009 moeten volgens de KRW alle (deel)stroomgebiedsplannen zijn vastgelegd. Vanaf dat moment zijn alle afspraken over doelen, maatregelen en kosten definitief.

Beide deelstroomgebieden hebben het aantal (grond)waterlichamen in kaart gebracht en de status: natuurlijk, sterk veranderd of kunstmatig. Rijn-Oost kent 128 oppervlaktewater- en twee grondwaterlichamen. Deze hebben allemaal de status 'sterk veranderd' of 'kunstmatig'. Ook de 59 oppervlaktewaterlichamen van Rijn-Midden zijn allemaal 'kunstmatig' of 'sterk veranderd'. Dat gebied kent één grondwaterlichaam.

Na het in kaart brengen van de deelstroomgebieden zijn de verschillende KRW-doelen vastgesteld. Nadat dat gedaan was konden de maatregelen vastgesteld worden die nodig zijn om die doelen te halen én uiteraard ook de kosten.

Rijn-Oost

De intentieverklaring van de overheden in Rijn-Oost geeft aan dat de waterbeheerders veel heil zien in samenwerking. De voorgestelde maatregelen moeten nog wel worden goedgekeurd door de besturen van de verschillende overheden. Voor Rijn-Oost wordt niet alleen gewerkt aan de KRW-doelen, maar ook aan het realiseren van maatregelen in het kader van WB21, Natura 2000 en de grondwaterkwaliteit. De maatregelen die worden genomen, zijn dan ook divers.

In het kader van de KRW worden ongeveer 500 vispassages aangelegd. In totaal 1.250 kilometer aan beken en sloten worden opnieuw ingericht, met onder meer natuurvriendelijke oevers. Ook past men het watersysteem waar nodig aan.

De maatregelen in het kader van 'Waterbeheer 21e eeuw' zijn gericht op het voorkomen van regionale wateroverlast en watertekorten. Hiervoor worden peilmaatregelen genomen en eventueel waterbergingen aangelegd. Tenslotte worden maatregelen voorgesteld die niet direct bijdragen aan de KRW of WB21, maar die wel regionale of lokale waterproblemen

oplossen. Het gaat om maatregelen zoals het saneren van overstorten, baggeren en afkoppelen om de waterkwaliteit te verbeteren. Ook worden maatregelen genomen voor watergebieden met een hoge natuurwaarde: de zogeheten HEN/SED-gebieden in Gelderland en de waterparels in Overijssel. Tenslotte wordt een aantal maatregelen voorgesteld voor de grondwaterkwaliteit.

De maatregelen gaan naar schatting 979,5 miljoen kosten in de periode van 2010 tot het einde van de planperiode van de KRW: 2027. Om de kosten per jaar zo laag mogelijk te houden, streven de partijen naar een maximale fasering. In de intentieverklaring is een kostenverdeling opgesteld. KRW-gerelateerde maatregelen kosten in totaal ongeveer 380 miljoen euro. De maatregelen in het kader van WB21/GGOR kosten circa 290 miljoen euro en de overige maatregelen bijna 310 miljoen euro. Deze laatste kostenpost is een voorlopige schatting. De waterschappen betalen die kosten uit de huidige waterschapsheffingen. Bij de maximale fasering (tot 2027) is een

Het natuurgebied de Weerribben.

gemiddelde extra tariefstijging van maximaal één procent per jaar nodig. Een deel van de kosten wordt via subsidies van de provincies betaald. Daarbij gaat om projectfinanciering die aan specifieke projecten wordt toegewezen. Een precieze kwantificering van deze subsidies is dus (nog) niet mogelijk.

Niet alle mogelijke maatregelen die zijn onderzocht, worden ook uitgevoerd. Het rendement van die maatregelen weegt niet op tegen de (maatschappelijke) kosten. Dat past in het kader van de KRW: 'haalbaar en betaalbaar'. Het gaat dan om maatregelen zoals het volledig stoppen met het inlaten van gebiedsvreemd water, meer natuurlijke waterstanden en het aanleggen van bufferstroken. Deze zijn afgevallen vanwege significante schade, disproportionele kosten of geringe effectiviteit. Wel worden op specifieke locaties maatregelen op rwzi's overwogen als deze een aantoonbare bijdrage aan de KRW-doelen leveren.

Rijn-Midden

Deelstroomgebied Rijn-Midden is onderverdeeld in de IJsselmeerpolders, het IJsselmeergebied, de Veluwe, Vallei & Eem en het grondwater in Flevoland, Gelderland en Utrecht. Voor elk van die gebieden zijn passende maatregelen vastgelegd in de nota. Voor de IJsselmeerpolders worden de volgende maatregelen genoemd: natuurvriendelijke/duurzame oeverinrichting over 40 procent van de oeverlengte (voor het Weerwater en de Noorderplassen over 30 procent van de oppervlakte), vergroten van het areaal diep water en het verondiepen langs verschillende oevers. Tegelijk met de nieuwe oeverinrichting wordt de gecre-

oteerde oeverbeschoeiing verwijderd. Tenslotte wordt het maaibeheer aangepakt. In het gebied van Waterschap Veluwe worden de volgende maatregelen voorgesteld: natuurvriendelijke oeverinrichting over een kwart van de oeverlengte, stuwen, sluisen of gemalen passeerbaar maken voor vissen, stuwen verwijderen, bufferstroken en rietmoerassen cq. helofytenfilters aanleggen en het baggeren en saneren van de waterbodems. Ook hier wordt de gecreoteerde oeverbeschoeiing verwijderd. Om emissies aan te pakken worden de rwzi's van Epe en Harderwijk aangepast.

Ook Waterschap Vallei & Eem moet aan de slag. Hier wordt ingezet op het aanpassen van het dwarsprofiel en aanbrengen van variatie in substraat/structuur, aanleg van natuurvriendelijke oevers, aanleg van meanders in een brede meanderzone (40 meter) en in een smalle meanderzone (20 meter). Ook moeten stuwen passeerbaar gemaakt worden voor vis of helemaal verwijderd, houtopstanden aangeplant en een slibopvang worden aangelegd. Voor het IJsselmeergebied tenslotte wordt voorgesteld om twee vispassages in de Afsluitdijk te maken, de visintrek van omliggend gebied te verbeteren, een studie uit te voeren naar de slibproblematiek in het Markermeer en het aanleggen van een vispassage in de spuikoker van hetzelfde Markermeer. Ook wordt ingezet op lokale herinrichting van oevers voor oeverplanten, slibvang, uitbreiding ondiepe zones voor riet en waterplanten en oever- en moeraszone's. Tenslotte wordt voor elk gebied een aantal onderzoeken voorgesteld en worden suggesties gedaan voor het onderhoud. Veel

van deze maatregelen dienen niet alleen de KRW, maar komen ook de WB21-doelen ten goede, zoals de aanleg van natuurvriendelijke oevers.

Voor het grondwater worden de maatregelen genoemd per provincie. Veel maatregelen moeten op lokaal niveau worden uitgevoerd en zijn zeer specifiek voor die locatie. Generieke maatregelen zijn nauwelijks aan de orde.

Uit het overzicht van de verwachte kosten blijkt dat het totaalbedrag tot 2027 voor het oppervlaktewater uitkomt op 280 miljoen euro. Dit bedrag is uitgesplitst per gebied: (afgerond) 30 miljoen euro voor de IJsselmeerpolders, voor de Veluwe 40 miljoen euro, Vallei & Eem bijna 80 miljoen euro en het IJsselmeergebied ruim 110 miljoen euro. Voor het grondwater staat een totaal van ongeveer 20 miljoen op de begroting plus een nog onbekend bedrag. Dit is afhankelijk van de uitkomst van allerlei onderzoeken naar bodemsanering, grondwaterkwaliteit, etc. Een betrouwbare schatting is dus op dit moment niet te maken.

Met de intentieverklaring en de nota lopen de deelstroomgebieden Rijn-Oost en Rijn-Midden voorop als het gaat om het realiseren van de KRW-doelen. In de resterende vijf deelstroomgebieden (Rijn-Noord, Rijn-West, Eems, Schelde en Maas) wordt gewerkt aan soortgelijke documenten. De tijd daarvoor begint te dringen: vanaf 22 december a.s. moeten de stroomgebiedsbeheerplannen zes maanden ter inzage liggen. Uiteindelijk moeten ze vóór 22 december 2009 door de ministerraad worden vastgesteld.